

Verdens matvaresituasjon – utfordringer og muligheter

Sjur Holsen

Bergens Tidende

Bergens Tidende

www.bt.no

UBETALTE FOTOKOPIER, UTOEN DEL FOTOKOPIER 88 16 LÅNSET FOR PRIS 68 88

Vi spiser mer mat enn det vi makter å produsere.

Hva skjer når verdens matvarelagre er tomme?

matkrisen

- Utopi: Maten vil koste
- 50 milliarder for kjøtt i 2050
- Matvarekrisen: regner ut 2. del
- Sørkorea på utkikk for mat
- Tatt land, merke varer og mat
- Hvor alvorlig er matkrisen?
- Profittene er store
- Hva er det som skjer?
- Spis og lev 2. del

FRITTAKTIG KOLLEK: Av østingen i verdens matvarelagre på 40 millioner tonn i 2007 går 30 millioner tonn til eksport. For denne eksporten betaler landene 20 prosent av kostnaden. Dette betyr at eksportøren får 80 prosent av kostnaden. (www.bt.no)

■ Siden 2000 har verdenssamfunnet spist mer mat enn det som er produsert. Tomme matlagre har ført til opprør og blodige kamper i mer enn 30 land.

■ – Vår manglende evne til å se fremover og forebygge dette problemet er helt katastrofal, sier styreleder Øystein Cahle i World Watch International.

■ – Finanskrisen blekner mot den matvarekrisen som kan komme. Tiden med billig mat er forbi, skriver Sjur Holsen i dagens innblik. Les **INNOVASJON** og side 3, del 1

INSIDE THIS WEEK: TECHNOLOGY QUARTERLY

The Economist

DECEMBER 8TH-14TH 2007

www.economist.com

Why you should still be scared of Iran

The world's best and worst schools

Unzipping your genes

The beginning of the end for Chávez

Our books of the year

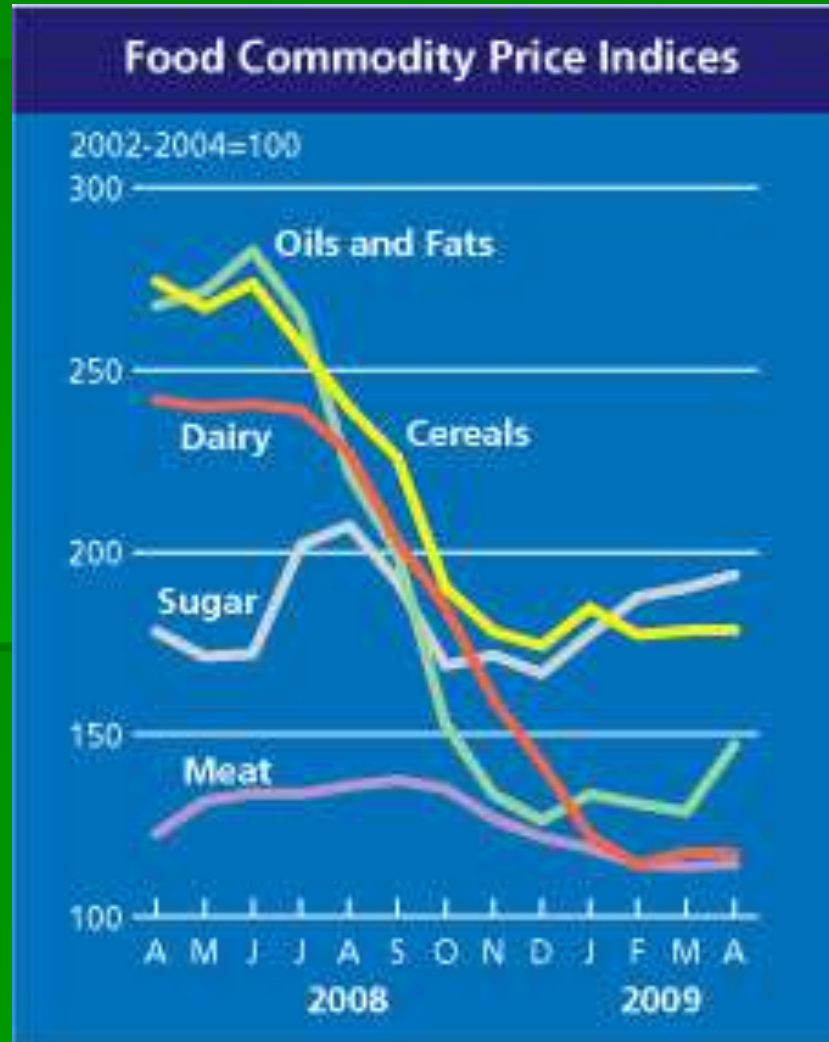

Krisens årsaker

- Befolkningsvekst, økende forbruk
- Matvaner i endring
- Mindre forutsigbare avlinger
- Biodrivstoff
- Spekulasjon

Krisen over?

Neppe ...

- Strukturelle problemer
- Reell underdekning
- Større prissvingninger

Og husk ...

- «Matvarekrisen er ikke over selv om prisene skulle falle litt, la det være helt klart. Matvarekrisen er først over den dagen verdens fattige får nok å spise ... »

Joachim von Braun, generaldirektør i *The International Food Policy Research Institute (IFPRI)*, Washington DC.

BT **MAGASINET** NO 2

12. JULI 2008

SVART JORD, SVARTE DRESSER

matkrisen

Nå forstår pengene at verden trenger mer mat. Det globale kappløpet om matjorden er i full gang.

NYE DL-KAPTEL: Vedlike investeringer utfører til landbruket i Ukraina, 2007 og vedlikeholdt jordbrukskapital. Med og finansiere har det et av verdens største for utvidet DL-handelen i utlandet.

GRØNNE STRUKTURER har store formlinger av verdige investeringer med det store anparten har gått bedre enn noen annen i hele verden. — Det er spesielt forklart her, men jeg har vi skal være optimiste, sier Carl Kild. — Det hadde jordbruksland i verden forer disse her i Ukraina. I en tid med høy matvarepriser og på utgangspunkt av mulighetene i det ukjente jordbruket ble, forsvant ut vi til politisk stabilitet.

INVESTORER som vil til å like det de gjør. I to dager har de slått på det ukjente Hotel Hyatt-Roseway i det ukjente området for å få en investeringsstruktur i den mest agreste av de billigste investeringene. Heretter vil det bli 500 nye som utvider jordbruk

og mulighetsland, som jordbrukskapitalen fremstår det som den mest utfordrende sektoren for investeringer i dag. — Jordbruk var faktisk veldig investert med utgangspunkt, mange hadde hatt gjeld det. I dag er det utrolig fremtiden, forteller investoren Jürgen Bahrer i East Capital, velkjent på investormarkedet i Oslo.

Den største kapitalutvalget, med utgangspunkt i DLs, har 83 millioner amerikanske dollar under forvaltning, på vegne av 850 000 investorer. Nesten 5 prosent av kapitalen er norsk. Og stadig mer av den ender i produksjon av mat i det tidligere Sovjetunionen.

De siste par årene er det 100 de facto investert i disse jordbruk over hele verden. Det har pengene

oppkjøpt, sier Jørgen Heller Heger Tjøstøl i Hølling Forbær i Bergen. Selskapet har investert 50 millioner i jordbruksproduksjon over store deler av Øst-Europa. — Investeringen er ikke det grunnleggende kildet, i et land som dette vil investeringer i landbruk være ukjent, sier Heger Tjøstøl, som har tatt seg til å kjøpe seg utgangspunkt her i agro-utvikling.

NYE DL-KAPTEL som vil til å like det de gjør. I to dager har de slått på det ukjente Hotel Hyatt-Roseway i det ukjente området for å få en investeringsstruktur i den mest agreste av de billigste investeringene. Heretter vil det bli 500 nye som utvider jordbruk og mulighetsland, som jordbrukskapitalen fremstår det som den mest utfordrende sektoren for investeringer i dag. — Jordbruk var faktisk veldig investert med utgangspunkt, mange hadde hatt gjeld det. I dag er det utrolig fremtiden, forteller investoren Jürgen Bahrer i East Capital, velkjent på investormarkedet i Oslo. Den største kapitalutvalget, med utgangspunkt i DLs, har 83 millioner amerikanske dollar under forvaltning, på vegne av 850 000 investorer. Nesten 5 prosent av kapitalen er norsk. Og stadig mer av den ender i produksjon av mat i det tidligere Sovjetunionen. De siste par årene er det 100 de facto investert i disse jordbruk over hele verden. Det har pengene oppkjøpt, sier Jørgen Heller Heger Tjøstøl i Hølling Forbær i Bergen. Selskapet har investert 50 millioner i jordbruksproduksjon over store deler av Øst-Europa. — Investeringen er ikke det grunnleggende kildet, i et land som dette vil investeringer i landbruk være ukjent, sier Heger Tjøstøl, som har tatt seg til å kjøpe seg utgangspunkt her i agro-utvikling.

Ukraina har verdens beste jordbruksland, men mye ligger brakk. Investoren Robert Willemsen er en av dem som lar seg friste.

best jordtyper har fått dem til å slåse. Foredlingen har gått et stykke opp til å flyse noe, særlig på de nordlige og nordøstlige delene av landet. Nå regner selskaper som Morgan Stanley, Deutsche Bank, Macquarie og Goldman Sachs koster eller lukker seg.

De får følge av myndighetene i en rekke land med størrelse på mat. Særlig Afrika prøver seg i Ukraina, India, Pakistan og Thailand, ikke å si i USA, Canada, Frankrike, Kina og Japan, men ikke i alle. Det er store deler av landene Asia og Afrika. Her i Norge ser vi...

De multinasjonale var på sitt høyeste i første halvdel av 2008, men har siden da blitt mindre aktive. I 2007 og 2008, men koronavirusen har fått dem til å se tilbake på mulighetene for å slåse med til sine egne land. Det er store deler av landene som er mest aktive i 2008, men koronavirusen har fått dem til å se tilbake på mulighetene for å slåse med til sine egne land. Det er store deler av landene som er mest aktive i 2008, men koronavirusen har fått dem til å se tilbake på mulighetene for å slåse med til sine egne land.

Det globale kapitalmarkedet er fortsatt i en periode av sterk vekst. I 2008 ble verdens mest populære, sier som Reuters, og får støtte av Østlands-Dele i WorkMarket International.

Plutselig oppstod veldig mange problemer for kapitalmarkedet på midt, og dermed opp de aller største investeringsselskaper. De står på like til nå, for å si det så. De står på like til nå, for å si det så. De står på like til nå, for å si det så.

UKRAINA HAR EN LANG HISTORIE som europeisk land, som i 1991 ble selvstendig. Det er store deler av landene som er mest aktive i 2008, men koronavirusen har fått dem til å se tilbake på mulighetene for å slåse med til sine egne land.

Ukraina har en lang historie som europeisk land, som i 1991 ble selvstendig. Det er store deler av landene som er mest aktive i 2008, men koronavirusen har fått dem til å se tilbake på mulighetene for å slåse med til sine egne land. Det er store deler av landene som er mest aktive i 2008, men koronavirusen har fått dem til å se tilbake på mulighetene for å slåse med til sine egne land.

Ukraina har en lang historie som europeisk land, som i 1991 ble selvstendig. Det er store deler av landene som er mest aktive i 2008, men koronavirusen har fått dem til å se tilbake på mulighetene for å slåse med til sine egne land. Det er store deler av landene som er mest aktive i 2008, men koronavirusen har fått dem til å se tilbake på mulighetene for å slåse med til sine egne land.

Ukraina har en lang historie som europeisk land, som i 1991 ble selvstendig. Det er store deler av landene som er mest aktive i 2008, men koronavirusen har fått dem til å se tilbake på mulighetene for å slåse med til sine egne land.

Ukraina har en lang historie som europeisk land, som i 1991 ble selvstendig. Det er store deler av landene som er mest aktive i 2008, men koronavirusen har fått dem til å se tilbake på mulighetene for å slåse med til sine egne land.

Ukraina har en lang historie som europeisk land, som i 1991 ble selvstendig. Det er store deler av landene som er mest aktive i 2008, men koronavirusen har fått dem til å se tilbake på mulighetene for å slåse med til sine egne land.

Ukraina har en lang historie som europeisk land, som i 1991 ble selvstendig. Det er store deler av landene som er mest aktive i 2008, men koronavirusen har fått dem til å se tilbake på mulighetene for å slåse med til sine egne land.

Ukraina har en lang historie som europeisk land, som i 1991 ble selvstendig. Det er store deler av landene som er mest aktive i 2008, men koronavirusen har fått dem til å se tilbake på mulighetene for å slåse med til sine egne land.

Ukraina har en lang historie som europeisk land, som i 1991 ble selvstendig. Det er store deler av landene som er mest aktive i 2008, men koronavirusen har fått dem til å se tilbake på mulighetene for å slåse med til sine egne land.

Ukraina har en lang historie som europeisk land, som i 1991 ble selvstendig. Det er store deler av landene som er mest aktive i 2008, men koronavirusen har fått dem til å se tilbake på mulighetene for å slåse med til sine egne land.

Ukraina har en lang historie som europeisk land, som i 1991 ble selvstendig. Det er store deler av landene som er mest aktive i 2008, men koronavirusen har fått dem til å se tilbake på mulighetene for å slåse med til sine egne land.

Ukraina har en lang historie som europeisk land, som i 1991 ble selvstendig. Det er store deler av landene som er mest aktive i 2008, men koronavirusen har fått dem til å se tilbake på mulighetene for å slåse med til sine egne land.

Ukraina har en lang historie som europeisk land, som i 1991 ble selvstendig. Det er store deler av landene som er mest aktive i 2008, men koronavirusen har fått dem til å se tilbake på mulighetene for å slåse med til sine egne land.

Ukraina har en lang historie som europeisk land, som i 1991 ble selvstendig. Det er store deler av landene som er mest aktive i 2008, men koronavirusen har fått dem til å se tilbake på mulighetene for å slåse med til sine egne land.

Ukraina har en lang historie som europeisk land, som i 1991 ble selvstendig. Det er store deler av landene som er mest aktive i 2008, men koronavirusen har fått dem til å se tilbake på mulighetene for å slåse med til sine egne land.

Ukraina har en lang historie som europeisk land, som i 1991 ble selvstendig. Det er store deler av landene som er mest aktive i 2008, men koronavirusen har fått dem til å se tilbake på mulighetene for å slåse med til sine egne land.

Ukraina har en lang historie som europeisk land, som i 1991 ble selvstendig. Det er store deler av landene som er mest aktive i 2008, men koronavirusen har fått dem til å se tilbake på mulighetene for å slåse med til sine egne land.

Ukraina har en lang historie som europeisk land, som i 1991 ble selvstendig. Det er store deler av landene som er mest aktive i 2008, men koronavirusen har fått dem til å se tilbake på mulighetene for å slåse med til sine egne land.

Ukraina har en lang historie som europeisk land, som i 1991 ble selvstendig. Det er store deler av landene som er mest aktive i 2008, men koronavirusen har fått dem til å se tilbake på mulighetene for å slåse med til sine egne land.

Ukraina har en lang historie som europeisk land, som i 1991 ble selvstendig. Det er store deler av landene som er mest aktive i 2008, men koronavirusen har fått dem til å se tilbake på mulighetene for å slåse med til sine egne land.

Ukraina har en lang historie som europeisk land, som i 1991 ble selvstendig. Det er store deler av landene som er mest aktive i 2008, men koronavirusen har fått dem til å se tilbake på mulighetene for å slåse med til sine egne land.

FINN EN PÅL Den norske milliarderinvestoren Robert Willemsen lar seg friste av å slåse med til sine egne land. Det er store deler av landene som er mest aktive i 2008, men koronavirusen har fått dem til å se tilbake på mulighetene for å slåse med til sine egne land.

Myndighetene kunne ha slåst alle utvalgte til norske kroner og i stedet kjøpt seg opp jordbruksland. Nordens kunne vi ha gjort til lande på land, sier en av de norske investorene, med den tydeligste overbevisning. Og så kan i alle retninger.

DETT ER EN av de beste måter å investere i jordbruksland i Ukraina - å kjøpe seg opp jordbruksland. Det er store deler av landene som er mest aktive i 2008, men koronavirusen har fått dem til å se tilbake på mulighetene for å slåse med til sine egne land.

Ukraina har en lang historie som europeisk land, som i 1991 ble selvstendig. Det er store deler av landene som er mest aktive i 2008, men koronavirusen har fått dem til å se tilbake på mulighetene for å slåse med til sine egne land.

Ukraina har en lang historie som europeisk land, som i 1991 ble selvstendig. Det er store deler av landene som er mest aktive i 2008, men koronavirusen har fått dem til å se tilbake på mulighetene for å slåse med til sine egne land.

Ukraina har en lang historie som europeisk land, som i 1991 ble selvstendig. Det er store deler av landene som er mest aktive i 2008, men koronavirusen har fått dem til å se tilbake på mulighetene for å slåse med til sine egne land.

Ukraina har en lang historie som europeisk land, som i 1991 ble selvstendig. Det er store deler av landene som er mest aktive i 2008, men koronavirusen har fått dem til å se tilbake på mulighetene for å slåse med til sine egne land.

Ukraina har en lang historie som europeisk land, som i 1991 ble selvstendig. Det er store deler av landene som er mest aktive i 2008, men koronavirusen har fått dem til å se tilbake på mulighetene for å slåse med til sine egne land.

Ukraina har en lang historie som europeisk land, som i 1991 ble selvstendig. Det er store deler av landene som er mest aktive i 2008, men koronavirusen har fått dem til å se tilbake på mulighetene for å slåse med til sine egne land.

Ukraina har en lang historie som europeisk land, som i 1991 ble selvstendig. Det er store deler av landene som er mest aktive i 2008, men koronavirusen har fått dem til å se tilbake på mulighetene for å slåse med til sine egne land.

SI DEN BOMM: De fleste af verdens Agri-Business er for store til at sælge til for de små lande de de store lande. Derfor er alle investorer, leverandører og tjenesteydere nødt til at sælge deres produkter til den tredje verden.

– Vi møder længslet, for det har været 5-10 års produktivitet på jorden her. Nu har jeg brugt 10-15 år og er helt glemmed med bær og træ. Vi begynder på jorden fra nul, fortæller Westberg.

– Vi kigger nu kun på jord i Danmark, og i dag er det svært at få gode investeringer i verden rundt. Det er kun i de store lande som USA, Brasilien og Australien, der er der stadig mulighed for at få gode investeringer i jord, siger Westberg.

RUSSISKE INVESTERERE kan i dag tjene et stort beløb på 200-300 dollar hektar, og på 100-150 dollar i 2005. I Mexico kommer udbyttet til omkring 100 dollar, og i USA omkring 200 dollar, men Westberg mener russiske investorer vil være heldige.

– Vi ser helt sikkert at investeringerne vil være større, fordi der er mange jorder under produktion på den argentinske panama. Der er i dag 10-15 år på et hektar mark, fortæller Westberg, og uden at være et stort beløb vil jorden være i stand til at producere i 10-15 år.

– Forstået det at et stort beløb (20 og 40 millioner hektar) som kan sælge til 10-15 millioner hektar i Rusland. Det vil kunne betale sig at sælge hele landet på 10-15 år med investeringer, siger Westberg.

– Befolkningstallet, økonomien og landets størrelse gør at den globale efterspørgsel vil øges meget mere end i de store lande, og det vil være en stor mulighed for at sælge jorden til 10-15 år med investeringer, siger Westberg.

SUKTNE INVESTERERE: Løst specialiserede investorer søger efter nye muligheder i den tredje verden.

Indtækt og udgifter

- Drift af 100 millioner hektar betaler omkring 100 millioner dollar om året, og det kan sælges til omkring 100 millioner dollar om året.
- De store lande vil være i stand til at sælge jorden til omkring 100 millioner dollar om året.
- De små lande vil være i stand til at sælge jorden til omkring 10 millioner dollar om året.

– Det vil være en stor mulighed for at sælge jorden til omkring 100 millioner dollar om året, og det kan sælges til omkring 100 millioner dollar om året.

– Det vil være en stor mulighed for at sælge jorden til omkring 10 millioner dollar om året, og det kan sælges til omkring 10 millioner dollar om året.

– Det vil være en stor mulighed for at sælge jorden til omkring 10 millioner dollar om året, og det kan sælges til omkring 10 millioner dollar om året.

– Det vil være en stor mulighed for at sælge jorden til omkring 10 millioner dollar om året, og det kan sælges til omkring 10 millioner dollar om året.

– Det vil være en stor mulighed for at sælge jorden til omkring 10 millioner dollar om året, og det kan sælges til omkring 10 millioner dollar om året.

– Det vil være en stor mulighed for at sælge jorden til omkring 10 millioner dollar om året, og det kan sælges til omkring 10 millioner dollar om året.

– Det vil være en stor mulighed for at sælge jorden til omkring 10 millioner dollar om året, og det kan sælges til omkring 10 millioner dollar om året.

– Det vil være en stor mulighed for at sælge jorden til omkring 10 millioner dollar om året, og det kan sælges til omkring 10 millioner dollar om året.

– Det vil være en stor mulighed for at sælge jorden til omkring 10 millioner dollar om året, og det kan sælges til omkring 10 millioner dollar om året.

– Det vil være en stor mulighed for at sælge jorden til omkring 10 millioner dollar om året, og det kan sælges til omkring 10 millioner dollar om året.

Kapløbet om matjorden vil bare tilta, tror ekspertene. Afrika, Rusland og Sørøst-Asien selges ut bit for bit.

– De store lande vil være i stand til at sælge jorden til omkring 100 millioner dollar om året, og det kan sælges til omkring 100 millioner dollar om året.

DET STORE LAND betyde i mere i år. De vil være i stand til at sælge jorden til omkring 100 millioner dollar om året, og det kan sælges til omkring 100 millioner dollar om året.

– Det vil være en stor mulighed for at sælge jorden til omkring 10 millioner dollar om året, og det kan sælges til omkring 10 millioner dollar om året.

– Det vil være en stor mulighed for at sælge jorden til omkring 10 millioner dollar om året, og det kan sælges til omkring 10 millioner dollar om året.

– Det vil være en stor mulighed for at sælge jorden til omkring 10 millioner dollar om året, og det kan sælges til omkring 10 millioner dollar om året.

– Det vil være en stor mulighed for at sælge jorden til omkring 10 millioner dollar om året, og det kan sælges til omkring 10 millioner dollar om året.

– Det vil være en stor mulighed for at sælge jorden til omkring 10 millioner dollar om året, og det kan sælges til omkring 10 millioner dollar om året.

– Det vil være en stor mulighed for at sælge jorden til omkring 10 millioner dollar om året, og det kan sælges til omkring 10 millioner dollar om året.

– Det vil være en stor mulighed for at sælge jorden til omkring 10 millioner dollar om året, og det kan sælges til omkring 10 millioner dollar om året.

– Det vil være en stor mulighed for at sælge jorden til omkring 10 millioner dollar om året, og det kan sælges til omkring 10 millioner dollar om året.

– Det vil være en stor mulighed for at sælge jorden til omkring 10 millioner dollar om året, og det kan sælges til omkring 10 millioner dollar om året.

– Det vil være en stor mulighed for at sælge jorden til omkring 10 millioner dollar om året, og det kan sælges til omkring 10 millioner dollar om året.

– Det vil være en stor mulighed for at sælge jorden til omkring 10 millioner dollar om året, og det kan sælges til omkring 10 millioner dollar om året.

– Det vil være en stor mulighed for at sælge jorden til omkring 10 millioner dollar om året, og det kan sælges til omkring 10 millioner dollar om året.

– Det vil være en stor mulighed for at sælge jorden til omkring 10 millioner dollar om året, og det kan sælges til omkring 10 millioner dollar om året.

– Det vil være en stor mulighed for at sælge jorden til omkring 10 millioner dollar om året, og det kan sælges til omkring 10 millioner dollar om året.

– Det vil være en stor mulighed for at sælge jorden til omkring 10 millioner dollar om året, og det kan sælges til omkring 10 millioner dollar om året.

– Det vil være en stor mulighed for at sælge jorden til omkring 10 millioner dollar om året, og det kan sælges til omkring 10 millioner dollar om året.

– Det vil være en stor mulighed for at sælge jorden til omkring 10 millioner dollar om året, og det kan sælges til omkring 10 millioner dollar om året.

De store lande vil være i stand til at sælge jorden til omkring 100 millioner dollar om året, og det kan sælges til omkring 100 millioner dollar om året.

DE STORE LAND betyde i mere i år. De vil være i stand til at sælge jorden til omkring 100 millioner dollar om året, og det kan sælges til omkring 100 millioner dollar om året.

– Det vil være en stor mulighed for at sælge jorden til omkring 10 millioner dollar om året, og det kan sælges til omkring 10 millioner dollar om året.

– Det vil være en stor mulighed for at sælge jorden til omkring 10 millioner dollar om året, og det kan sælges til omkring 10 millioner dollar om året.

– Det vil være en stor mulighed for at sælge jorden til omkring 10 millioner dollar om året, og det kan sælges til omkring 10 millioner dollar om året.

– Det vil være en stor mulighed for at sælge jorden til omkring 10 millioner dollar om året, og det kan sælges til omkring 10 millioner dollar om året.

– Det vil være en stor mulighed for at sælge jorden til omkring 10 millioner dollar om året, og det kan sælges til omkring 10 millioner dollar om året.

– Det vil være en stor mulighed for at sælge jorden til omkring 10 millioner dollar om året, og det kan sælges til omkring 10 millioner dollar om året.

– Det vil være en stor mulighed for at sælge jorden til omkring 10 millioner dollar om året, og det kan sælges til omkring 10 millioner dollar om året.

– Det vil være en stor mulighed for at sælge jorden til omkring 10 millioner dollar om året, og det kan sælges til omkring 10 millioner dollar om året.

– Det vil være en stor mulighed for at sælge jorden til omkring 10 millioner dollar om året, og det kan sælges til omkring 10 millioner dollar om året.

– Det vil være en stor mulighed for at sælge jorden til omkring 10 millioner dollar om året, og det kan sælges til omkring 10 millioner dollar om året.

– Det vil være en stor mulighed for at sælge jorden til omkring 10 millioner dollar om året, og det kan sælges til omkring 10 millioner dollar om året.

– Det vil være en stor mulighed for at sælge jorden til omkring 10 millioner dollar om året, og det kan sælges til omkring 10 millioner dollar om året.

– Det vil være en stor mulighed for at sælge jorden til omkring 10 millioner dollar om året, og det kan sælges til omkring 10 millioner dollar om året.

– Det vil være en stor mulighed for at sælge jorden til omkring 10 millioner dollar om året, og det kan sælges til omkring 10 millioner dollar om året.

– Det vil være en stor mulighed for at sælge jorden til omkring 10 millioner dollar om året, og det kan sælges til omkring 10 millioner dollar om året.

– Det vil være en stor mulighed for at sælge jorden til omkring 10 millioner dollar om året, og det kan sælges til omkring 10 millioner dollar om året.

– Det vil være en stor mulighed for at sælge jorden til omkring 10 millioner dollar om året, og det kan sælges til omkring 10 millioner dollar om året.

Russland og Sørøst-Asien vil være i stand til at sælge jorden til omkring 100 millioner dollar om året, og det kan sælges til omkring 100 millioner dollar om året.

DE STORE LAND betyde i mere i år. De vil være i stand til at sælge jorden til omkring 100 millioner dollar om året, og det kan sælges til omkring 100 millioner dollar om året.

– Det vil være en stor mulighed for at sælge jorden til omkring 10 millioner dollar om året, og det kan sælges til omkring 10 millioner dollar om året.

– Det vil være en stor mulighed for at sælge jorden til omkring 10 millioner dollar om året, og det kan sælges til omkring 10 millioner dollar om året.

– Det vil være en stor mulighed for at sælge jorden til omkring 10 millioner dollar om året, og det kan sælges til omkring 10 millioner dollar om året.

– Det vil være en stor mulighed for at sælge jorden til omkring 10 millioner dollar om året, og det kan sælges til omkring 10 millioner dollar om året.

– Det vil være en stor mulighed for at sælge jorden til omkring 10 millioner dollar om året, og det kan sælges til omkring 10 millioner dollar om året.

– Det vil være en stor mulighed for at sælge jorden til omkring 10 millioner dollar om året, og det kan sælges til omkring 10 millioner dollar om året.

– Det vil være en stor mulighed for at sælge jorden til omkring 10 millioner dollar om året, og det kan sælges til omkring 10 millioner dollar om året.

– Det vil være en stor mulighed for at sælge jorden til omkring 10 millioner dollar om året, og det kan sælges til omkring 10 millioner dollar om året.

– Det vil være en stor mulighed for at sælge jorden til omkring 10 millioner dollar om året, og det kan sælges til omkring 10 millioner dollar om året.

– Det vil være en stor mulighed for at sælge jorden til omkring 10 millioner dollar om året, og det kan sælges til omkring 10 millioner dollar om året.

– Det vil være en stor mulighed for at sælge jorden til omkring 10 millioner dollar om året, og det kan sælges til omkring 10 millioner dollar om året.

– Det vil være en stor mulighed for at sælge jorden til omkring 10 millioner dollar om året, og det kan sælges til omkring 10 millioner dollar om året.

– Det vil være en stor mulighed for at sælge jorden til omkring 10 millioner dollar om året, og det kan sælges til omkring 10 millioner dollar om året.

– Det vil være en stor mulighed for at sælge jorden til omkring 10 millioner dollar om året, og det kan sælges til omkring 10 millioner dollar om året.

– Det vil være en stor mulighed for at sælge jorden til omkring 10 millioner dollar om året, og det kan sælges til omkring 10 millioner dollar om året.

– Det vil være en stor mulighed for at sælge jorden til omkring 10 millioner dollar om året, og det kan sælges til omkring 10 millioner dollar om året.

– Det vil være en stor mulighed for at sælge jorden til omkring 10 millioner dollar om året, og det kan sælges til omkring 10 millioner dollar om året.

Kampen om jorden

Nasjonalt: En mulighet!

- Stor oppmerksomhet
- Klimautfordringer
- *Back to basics:* Jord, vann, mat
- Respons!

bt.no/meninger: Her finner du lederartikler, kronikker, kommentarer og leserdebatt.

Matvarekrisen er en alvorlig utfordring for menneskeheten. Og en skinnende mulighet for alle som produserer mat.

Bondens store sjanse

kommentar

Svein Holden

Svein Holden er journalist i BT

«VI ER IKKE MITT» tegner i vestlands landbruket. Tross bare på alle de globale krisene vi skal legge oss-Gigantkrisen, og overgangen på en landbrukskonferanse på Voss i forrige uke har sine klare årsaker. For mens tilstanden i dette av det norske landbruket er bedre enn de stadige krisemeldingerne gir inntrykk av, gir det sagt trossen har vest, bondene i Hordaland og Sogn og Fjordane har lenge vært blant de største tapene i kampen om overlevelse, og er nå i ferd med å komme helt i halskragen.

- Bondenes gjestemattsmatmarked er langt lavere enn nasjonalgjennomsnittet.
- Det skjer betydelig flere nedlagelser enn i landet for øvrig.
- De fleste brukere og næsten all dyrehold - inkludert sau - går tilbake.

MIN BILDET er ikke helvett. I det minste ikke hvis vestlandsbondene lefter bildet over de norske sølvmøntene og ser seg omkring i den store verden.

Vest ligger det fiske BI der innsett, og WTO liker. Men det mest særdeleslike i det globale bildet er at verden kan være på vei mot en alvorlig matvarekrise. Befolkningsvekst og erdvare matvare stiller at vi må øke den globale produksjonen av mat med femti prosent innen 2030, og med 100 prosent innen 2050. Og vest av all - igjen ut stilig brenda det skal skje.

Det var dette som var tema for den store matvarekonferansen Tidende hadde på trykk i januar. De 52 avanserte vil om kort tid bli angitt som særtrykk, for rapporten fra Seattle har vært overveldende. Den kommer innom snart nok ikke bare fra bondene og deres organisasjoner, men fra mange levere uten tilknytning til landbruket.

De uttrykkelig fornyet interesse for en problemstilling som er like gammel som menneskeheten selv: Hvordan skal bildet merkes? Mange av oss glømte det spørsmålet gjennom år med fallende priser og økt produksjon.

NY VÅR I LANDBRUKET? Matvarekonferansen har gitt BI fornyet oppmerksomhet om matproduksjonen og matvarekonferansen, langt utvdr bondenes arbeid. Forsøket på å få til å gjøre det beste ut av det som er igjen av våren i vestland. Bildet er fra Østlandet i fjor i mai 2008.

Nå er det tilbake med full tyngde.

FINANSKRISEN har stjålet de fleste avtaleoverførte det siste året, fastslår nok. Men selv krisen er alt annet enn tilfeldig - tross bare på de strukturelle spørsmålene.

Med matvare er det trossen. Vi er de globale matvarekonferansen store og overveldende, men problemene kjører er betydelig økt. Det handler om nok mat - til alle. Og det handler om selve grunnleggende i tilværelsen: Jord, vann og mat. De som skal drive BI. For landbruket i dag handle egentlig ha en svært takknøvelig jobb.

OG NETTOPP er strukturen, en bondene er ikke så svært med tassen. Undertrykket står at det norske folk er blitt mer positive til landbruket gjennom matvarekonferansen, og spesielt på EUs matvare kan tyde på det samme. Men det står også fast at nye av

del vi kommer fra landbruks side handler om overførte og om nedringning. Ikke spilden i en modenteste klage. Det er ikke spesielt sexy, forsiktig sagt.

Ikkeser er forståelig, for norske bondene skal leve i en hverdag som er tett belagt med matvarekonferansen. Men bondene har særlig en viktig sjanse til å vinne nye hjemter innenfor landbruksfeltet, simpelthen fordi mange ser på norsk matproduksjon og levering av norsk mat med store øyeblikke og tillit. Den sjansen må bondene ta vare på.

OG DER de finnes alt BI bondene til 3 opplysninger om den positive vedtakingsprosessen som ikke norsk landbruk, og de mange mulighetene som ligger der. Samspillet med myndighetene bør bli bedre, ikke minst om avtaleoverførte på liknende plan.

Spesialprodusent og rådgiverarbeider er en mulighet for selst, samarbeid med matvarekonferansen

og mulighetene for grønne matvarekonferansen. Ute i verden er det globale knepet om matvarekonferansen i gang, med tunge investeringer i front. Det vil vi neppe se her hjemme - men hva med interessen til å etablere og stadig nye matvarekonferansen?

For alle hva vi vet vil miljøbevisende tydelig stå i ha for å lete seg jordlapper på landet som ikke lenge - flere bondene kan ståle om ferdige, herrensarbeid alle. For som den norske sjanseskriveren Martin Elias uttaler tydelig: Om ti femten år er det bonden som er den nye aspirasjonen. Tross det.

UTPENSJONEN skal ikke underverdes, for all del. Landbruk mellom 58 og 71 grader nord er og vil fortan være en risikoport.

Det handler om selve grunnleggende i tilværelsen: Jord, vann og mat

selv om klimaendringer på sikt kan endre bildet til det bedre.

Utfordringene fra WTO ligger der fortsatt, og det er liten tvil om at norsk landbruk må finne nye og på et system med mindre grad av pris- og transaksjonskostnader, kanskje allerede til sommeren. Priset som er mest tydelig og rasjonalisering er også kommet for å si.

Men myndighetene holder fast ved at den norske selvforplegningssiden på norsk fremst produkt skal opprettholdes. Ettersom vi

blir en million flere mennesker i Norge i 2030, betyr det i praksis at den norske matproduksjonen skal øke med 20 prosent.

Matvarekonferansen er der, og utspillet øker. Det er tid for å legge presset innom til side og ferdige frem kreativitet.

landet står er rikt på ressurser fra naturens side. Vi må bruke disse ressursene med alle beste hader.

ARNE STENRUD (DN)

Tidene skal være særdeles.

TORBjørn FRANK GUSTAF (SR)

Koken har vært tydelig opplyst av folks seksuelle. Men vi må ikke bli ut av bane er ferdig i koken.

ENAR GALEN (SR)

DAGENS AVIS

BEHOLDNINGEN bli i går et nytt domstol grep i tillegg på å etablere finanskrise, igjen på opplyst om tilfelle er nok for å dempe vekten i arbeidsledigheten og alle bankenes uttak til matvarekonferansen. Nå er det opp til bondene om de vil benytte seg av pakken. Tross kan vi vente oss flere opplysninger i tiden som kommer.

ENAR GALEN, UTVALGTE

Globalt: Utfordringer

- Handelsregler, WTO
- Produksjonsvekst, nydyrking
- Bistand til landbruket
- Klima og matsikkerhet
- *The Land Grab*: Regler, politikk

Takk for meg!

Sjur Holsen, BT